

**27 EYLÜL 1968 TARİHLİ MEDENİ VE TİCARİ
HUKUK DAVALARINDA YARGI YETKİSİ VE YARGI
KARARLARININ TENFİZİNE DAİR ANDLAŞMANIN
AVRUPA TOPLULUĞU ADALET DİVANI
TARAFINDAN YORUMLANMASINA İLİŞKİN
PROTOKOL***
(3 Haziran 1971)

Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Andlaşmanın Yüksek Akid Tarafları 27 Eylül 1968'de Brüksel'de imzalanan Medeni ve Ticari Hukuk Davalarında Yargı Yetkisi ve Yargı Kararlarının Tenfizine Dair Andlaşma'ya ilişkin Ortak Deklarasyon'a dayanarak.

Anılan Andlaşma'yı yorumlama yetkisini Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'na veren bir protokol yapmaya karar vermişler ve bu amaçla temsilcilerini atamışlardır:

(Temsilcilerin adları)

Kurul halinde toplanan temsilciler, yeterli ve uygun şekilde olduğu belirlenen yetki belgelerinin değişiminden sonra aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde 1: 27 Eylül 1968'de Brüksel'de imzalanan Medeni ve Ticari Hukuk Davalarında Yargı Yetkisi ve Yargı Kararlarının Tenfizine Dair Andlaşma'nın, aynı gün ve aynı yerde imzalanan bu Andlaşmaya ekli Protokol'ün ve işbu Protokol'ün yorumu hakkında Avrupa Toplulukları Adalet Divanı karar verir.

Avrupa Toplulukları Adalet Divanı ayrıca Danimarka Krallığı, İrlanda, Büyük Britanya Birleşik Krallığı ve Kuzey İrlanda'nın 27 Eylül 1968 tarihli Andlaşma'ya ve işbu Protokol'e Katılım Andlaşmaları'nın yorumu hakkında da karar verir.

Avrupa Toplulukları Adalet Divanı ayrıca Yunanistan Cumhuriyeti'nin 27 Eylül 1968 tarihli Andlaşma'nın ve işbu Protokol'ün 1978 tarihli metnine Katılım Andlaşması'nın yorumu hakkında da karar verir.

Avrupa Toplulukları Adalet Divanı ayrıca İspanya Krallığı ve Portekiz Cumhuriyeti'nin 27 Eylül 1968 tarihli Andlaşma'nın ve işbu Protokol'ün 1978 ve 1982 tarihli metnine Katılım Andlaşmaları'nın yorumu hakkında karar verir.

Madde 2: Aşağıda sayılan mahkemeler bir yorum sorununu ön karar alınması için Adalet Divanı'na gönderebilirler:

1. – Belçika'da "Cour de Cassation"-"Hof van Cassatie" ve "Conseil d'Etat"-"Raad van State",

(*) AB1/OJ/JO 1975 L 204/28, 1978 L 304/10, 1982 L 388/3, 1989 L 285/1

- Birleşik Krallık'ta "House of Lords" ve Andlaşmanın 37. madde 2. fıkrası ile 41. maddesi hakkında yetkili kılınan mahkemeler,
 - Danimarka'da "højesteret",
 - Federal Almanya Cumhuriyeti'nde federal yüksek mahkemeler,
 - Fransa'da "Cour de Cassation" ve "Conseil d'Etat"
 - Hollanda'da "Hoge Raad",
 - İrlanda'da "Supreme Court",
 - İspanya'da "el Tribunal Supremo"
 - İtalya'da "Corte Suprema di Cassazione"
 - Lüksemburg'da "Cour supérieure de Justice siégant comme cour de cassation",
 - Portekiz'de "o Supremo Tribunal de Justiça" ve "o Supremo Tribunal Administrativo",
 - Yunanistan'da "ta Auotata Dichaoteria"
2. Akid devletlerin temyiz mercii olarak karar veren mahkemeleri;
3. Andlaşma'nın 37. maddesinde öngörülen hallerde aynı maddede sayılan mahkemeler.

Madde 3: (1) Andlaşma'nın veya 1. maddede anılan andlaşmalardan birinin yorumuna ilişkin bir sorun 2. madde 1. bentte sayılan mahkemelerde görülmekte olan bir davada ortaya çıkarsa ve mahkeme karara varabilmek için bu sorunun çözülmesini gerekli görürse, sorunu karara bağlanmak üzere Adalet Divanı'na göndermekle yükümlüdür.

(2) Bu tür bir sorun 2. madde 2 ve 3. bentlerde belirtilen mahkemelerde görülmekte olan davalarda ortaya çıkarsa, mahkeme 1. fıkrada belirtilen koşullara uyarak sorunu karar bağlanmak üzere Adalet Divanı'na gönderebilir.

Madde 4: (1) Mahkemelerinin kararları Adalet Divanı'nın yorumuyla veya diğer âkid devletlerin 2. madde 1 ve 2. bentlerde sayılan mahkemelerinin kararlarında yeralan yorumla çelişkili olan bir âkid devletin yetkili mercii Andlaşma'nın veya 1. maddede anılan andlaşmalardan birinin yorumuna ilişkin bir sorun hakkında görüşünü almak üzere Adalet Divanı'na başvurabilir. Bu fıkra sadece kesinleşmiş kararlar hakkında uygulanır.

(2) Böyle bir başvuru üzerine Adalet Divanı tarafından yapılan yorum, yorum başvurusuna neden olan kararları etkilemez.

(3) 1. fıkrada belirtilen yorum başvurusunu âkid devletlerin temyiz mahkemelerinin başsavcılarını veya âkid devlet tarafından yetkili kılınan diğer merciler yapabilir.

(4) Adalet Divanı Başkatibi başvuruyu diğer âkid devletlere, Avrupa Toplulukları Konseyi ve Komisyonu'na tebliğ eder, bu sayılanla tebliğden itibaren iki ay içinde Adalet Divanı'na dilekçe veya yazılı açıklama gönderebilirler.

(5) Bu maddede öngörülen işlemlerde hiçbir harç veya masraf alınmaz veya ödenmez.

Madde 5: (1) Bu Protokol başkaca bir düzenleme getirmemişse, Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Andlaşma'nın ve bu Andlaşmaya eklenen Adalet Divanı İçtüzüğüne Dair Protokol'ün Adalet Divanı'nın ön karar yoluyla karar vermesi usulünde uygulanan hükümleri Andlaşma'nın ve 1. maddede anılan andlaşmaların yorumu usulünde de uygulanır.

(2) Eğer gerekliyse, Adalet Divanının Yargılama Usulü Tüzüğü Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Andlaşma'nın 188. maddesi uyarınca uyarlanır ve tamamlanır.

Madde 6: (Yürürlükten kaldırılmıştır)

Madde 7: Bu Protokol imzacı devletlerin onaması ile yürürlüğe girer. Onama belgeleri Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Madde 8: Bu Protokol son onama belgesinin tevdiini izleyen üçüncü ayın ilk günü yürürlüğe girer. Bu Protokol en erken 27 Eylül 1968 tarihli Medeni ve Ticari Hukuk Davalarında Yargı Yetkisi ve Yargı Kararlarının Tenfizine Dair Andlaşma ile aynı tarihte yürürlüğe girer.

Madde 9: Akid devletler, Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi olacak ve hakkında Medeni ve Ticari Hukuk Davalarında Yargı Yetkisi ve Yargı Kararlarının Tenfizine Dair Andlaşma'nın 63. maddesi uygulanacak her devletin gerekli uyarlamalar saklı kalmak üzere bu Protokol'ün hükümlerini kabule zorunlu olduğunu teyid ederler.

Madde 10: Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreteri imzacı devletler .

- a) Her onama belgesinin tevdiini;
- b) Bu Protokol'ün yürürlüğe gireceği tarihi;
- c) 4. Madde 3. fıkra uyarınca yapılan açıklamaları tebliğ eder.

Madde 11: Akid devletler, 2. madde 1. bentte belirtilen mahkemeleri değiştiren yasal düzenlemelerinin metnini Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirirler.

Madde 12: Bu Protokol süresiz olarak geçerlidir.

Madde 13: Her âkid devlet bu Protokolün gözden geçirilmesini (revizyonunu) önerebilir. Böyle bir durumda Avrupa Toplulukları Konseyi Başkanı bir revizyon konferansını toplantıya çağırır.

Madde 14: Bu Protokol, her biri aynı ölçüde bağlayıcı olan Almanca, Fransızca, Hollandaca ve İtalyanca asıl nüshalar halinde tanzim edilmiştir; Protokol Av-

rupa Toplulukları Konseyi Sekreterliği arşivinde depo edilmiştir. Genel Sekreter her imzacı devletin hükümetine Protokolün onaylı bir nüshasını gönderir.

BELGE OLARAK temsilciler Protokolün altını imzalamışlardır.
Üç Haziran Bindokuzyüzyetmişbirde Lüksemburg'da yapılmıştır.

ORTAK DEKLARASYON

Belçika Krallığı, Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa Cumhuriyeti, İtalya Cumhuriyeti, Lüksemburg Büyük Dükalığı ve Hollanda Krallığı Hükümetleri,

27 Eylül 1968 tarihli Medeni ve Ticari Hukuk Davalarında Yargı Yetkisi ve Yargı Kararlarının Tenfizine Dair Andlaşmanın Yorumuna İlişkin Protokol'ün imzalanması esnasında,

Bu Protokol'ün olabildiğince etkin ve yeknesak olarak uygulanmasını güvencelemek arzusuyla,

Protokol'ün 2. madde 1. bendinde sayılan mahkemelerin 27 Eylül 1968 tarihli Andlaşmayı ve aynı tarihli Protokolü uygulayarak verdikleri kararlara ilişkin bilgilerin değişimini Adalet Divanı ile işbirliği içinde düzenlemeye hazır olduklarını açıklarlar.

BELGE OLARAK temsilciler Ortak Deklarasyonun altını imzalamışlardır.

Üç Haziran Bindokuzyüzyetmişbirde Lüksemburg'da yapılmıştır.

DEVLETLER HUSUSİ HUKUKUNUN YENİ DÜZENLEMESİ HAKKINDA 25 TEMMUZ 1986 TARİHLİ KANUN⁽¹⁾⁽²⁾

(...)

İkinci Fasıll

Devletler Hususi Hukuku

Birinci Kısım

Atıf

Madde 3

Genel Atıf Hükümleri

(1) Yabancı bir devlet hukuku ile bağlantılı olan olaylarda hangi hukuk nizamının tatbik edileceğini (Devletler Hususi Hukuku) müteakip hükümler tayin eder. Maddi hükümlere yapılan atıflar yetkili hukuk düzeninin -Devletler Hususi Hükümleri hariç olmak üzere- hukuk nizamlarına ilişkindir.

(2) Milletlerarası Hukuka ait sözleşmelerdeki düzenlemeler doğrudan doğruya uygulanması gerekli iç hukuk oldukları takdirde bu kanunun hükümlerinden önce uygulanırlar. Avrupa Topluluğunun "hukuki fiillerindeki"⁽³⁾ düzenlemeler saklıdır.

(3) Üçüncü ve dördüncü ayırımdaki atıflar, bir şahsın malvarlığını bir devletin hukukuna tabi tutuyor ise, bu atıflar bu devlette bulunmayan ve buldukları devletin hukukuna göre özel hükümlere tabi olan mallara ilişkin değildirler.

(1) Bundesgesetzblatt, Teil I, Z 5702 A, 1986, 30 Juli 1986, Nr.37

(BGB 1 1986 I 1142-1155). Yürürlük: 1.9.1986

(Bu kanun beş kısımdan oluşmaktadır. Diğer kısımlar bundan sonraki bültende yer alacaktır).

2) Çeviren, Araş. Gör. Ayfer Uyanık, İ.Ü. Devletler Özel Hukuku Ana Bilim Dalı.

3) Rechtsakte

Madde 4

İade ve Devam Eden Atıf; Huku Bölünmeleri⁽⁴⁾

1) Bir diğer devletin hukukuna atıf yapıldığında, atfın anlamına aykırı olmadığı takdirde, bu devletin Devletler Hususi Hukuku da tatbik edilir. Diğer devletin hukuku Alman Hukukuna atıfta bulunuyor ise, Alman maddi hükümleri tatbik edilir.

2) Taraflar bir devletin hukukunu seçebildikleri takdirde, bunlar sadece maddi hükümlere atıf yapabilirler.

3) Birden çok kısmi hukuk nizamına sahip bir devletin hukukuna, yetkili olan hukuk nizamını belirtmeden atıf yapılıyor ise, bu takdirde bu devletin hukuku hangi kısmi hukuk nizamının uygulanacağını tayin eder. Böyle bir düzenleme mevcut değilse, olayla en yakın ilişki içerisinde bulunan kısmi hukuk nizamı tatbik edilir.

Madde 5

Şahsi Statü

(1) Bir şahsın ait bulunduğu devletin hukukuna atıfta bulunuluyor ise ve bu şahıs birden çok devlete ait ise, şahsın özellikle mutad mesken veya hayatını sürdürmesi ile daha sıkı ilişki halinde bulunduğu devletin hukuku tatbik edilir. Şahıs aynı zamanda Alman ise, bu takdirde bu hukuki durum tercih edilir.

(2) Bir şahıs vatansız ise veya vatandaşlığı tesbit edilemiyor ise, mutad meskeninin bulunduğu devlet hukuku veya bunun bulunmadığı hallerde ikamet ettiği⁽⁵⁾ devletin hukuku uygulanır.

(3) Bir şahsın ikametinin veya mutad meskeninin bulunduğu devletin hukukuna atıfta bulunuluyor ise ve tam hukuki işlem ehliyetine sahip olmayan bir şahıs ikametini kanuni temsilcinin izni olmadan değiştiriyor ise, bu değiştirme tek başına diğer bir hukukun tatbikine yol açmaz.

Madde 6

Kamu Düzeni (ordre public)

Diğer devletin bir hukuk normunun uygulanması Alman Hukukunun önemli temel prensipleri ile açıkça bağdaşmayan bir sonuç doğuruyor ise, sözkonusu hukuk normu tatbik edilmez. Bu uygulama temel haklarla bağdaşmıyor ise, diğer devletin hukuk normu özellikle tatbik edilmez.

(4) Rechtsspaltung

(5) Oturma yeri

İkinci Kısım

Gerçek Şahısların Hukuku ve Hukuki İşlemler

Madde 7

Hak Ehliyeti ve Hukuki İşlem Ehliyeti

(1) Bir şahsın hak ehliyeti ve hukuki işlem ehliyeti, şahsın ait bulunduğu devletin hukukuna tabidir. Hukuki işlem ehliyeti evlenme ile kazanılıyor ise, aynı kural geçerlidir.

(2) Bir defa elde edilen hak ehliyeti veya hukuki işlem ehliyeti, Alman vatandaşlığının kazanılması veya kaybedilmesiyle sınırlanmaz.

Madde 8

Hacir

Yabancı bir devlet vatandaşının mutad meskeni veya ikameti ülkede ⁽⁶⁾ ise, Alman Hukukuna göre hacir altına alınabilir.

Madde 9

Ölmüş Sayılma Kararı

Ölmüş sayılma kararı, ölümün veya ölüm zamanının tesbiti, keza hayat ve ölüm karineleri gaibin mevcut habere göre, halen hayatta bulunduğu en son zaman anında ait bulunduğu devletin hukukuna tabidir. Kayıp şahıs bu anda yabancı bir devletin vatandaşı idi ise, haklı bir menfaatin mevcut olması halinde Alman hukukuna göre ölüm kararı verilebilir.

Madde 10

Ad

(1) Bir şahsın adı şahsın ait bulunduğu devletin hukukuna tabidir.

52) Eşler yurt içinde yapılan evlilik de evlendirme memuruna karşı yapılan bir beyan ile evlilikten sonra kullanacakları adı:

1. Madde 5 fıkra 2 dikkate alınmaksızın eşlerden birinin ait olduğu devletin hukukuna göre, veya

(6) Almanya

2. şayet eşlerden birinin mutad meskeni yurt içinde ise alman hukukuna göre seçebilir.

(3) Bir Alman ile yabancı bir eş arasındaki evlilik yurt içinde yapılmamış ise ve eşler evlenme esnasında evlilikte kullanacakları adlar hakkında bir beyanda bulunmamışlar ise, bu takdirde Alman eş aile adını diğer eşin ait bulunduğu devletin hukukuna göre kullanmak istediğini beyan edebilir. Eğer aile adını bir Alman nüfus kütüğüne tescili lüzumlu ise, en geç yurt içine döndükten itibaren bir yıl geçmeden beyanda bulunulmalıdır; Evlilik Kanununun⁽¹⁰⁾ § 1 3 a fıkra 3 ve Medeni Kanunun (11) §1617 fıkra 2 ve 3. cümlesi anlamlarına uygun olarak tatbik edilecektir. Alman eş beyanda bulunmuyor ise, evlenme anında kullanmakta olduğu aile adını evlilikte kullanır.

(4) Evliliğin yurt içinde yapılmadığı ve eşlerden en az birinin Alman olmadığı durumda eşler müşterek bir aile adı kullanmıyorlar ise, onlar Medeni Kanun §1355 fıkra 2 cümle 1 uyarınca evlilik adı hakkında:

- 1) Eğer onlardan biri yurt içinde mutad meskene sahip ise, veya
- 2) Evliliğin genel hükümleri hakkında Alman Hukuku uygulanmakta ise, beyanda bulunabilirler.

Fıkra 3 cümle 2 kıyasen uygulanır.

(5) Ebeveynlerden hiçbiri Alman değilse, müşterek evlilik içi bir çocuğun doğumunun nüfusa geçirilmeden önce kanuni temsilci nüfus memuruna karşı çocuğun,

1. Madde 5 fıkra 1 dikkate alınmaksızın, eşlerden birinin ait bulunduğu bir devletin hukukuna göre, veya
2. Eşlerden birinin mutad meskeninin yurt içinde olması halinde Alman hukukuna göre,

aile adını taşımasını tayin edebilir.

(6) Evlilik dışı bir çocuk, eşlerden birinin veya kendisine adını veren birinin ait bulunduğu devletin hukukuna göre ad alabilir.

Madde 11

Hukuki muamelelerin şekli

(1) Bir hukuki muamele, konusunu teşkil eden hukuki münasebe tatbik edilmekte olan hukukun veya muamelenin yapıldığı devletin hukukunun şekil gereklilerini yerini yerine getirmiş ise, şeklen geçerlidir.

(2) Farklı devletlerde bulunan şahıslar arasında bir akit yapılmış ise, bu akit, konusunu teşkil eden hukuki münasebete tatbik edilmekte olan hukukun veya bu devletlerden birinin hukukunun şekil gereklerini yerine getirmiş ise, şeklen geçerlidir.

(3) Akit bir temsilci vasıtasıyla yapılmış ise, fıkra 1 ve 2'nin tatbiki durumunda, temsilcinin bulunduğu devlet yetkilidir.

(4) Gayrimenkul üzerinde aynı hakkın veya gayrimenkulden yararlanmayı sağlayan bir hakkın konusunu oluşturan akitler, gayrimenkulün bulunduğu devletin emredici şekil hükümlerine tabidir; yeter ki bu hükümler aktin yapıldığı yer ve aktin tabi olduğu hukuk dikkate alınmaksızın, bu devletin hukukuna göre tatbik edilebilsin.

(5) Bir şey üzerinde bir hak tesis eden veya böyle bir hak üzerinde tasarrufla bulunan bir hukuki mamele, konusunu teşkil eden hukuki münasebete tatbik edilen hukukun ancak şekil gereklerini yerine getirmiş ise, şeklen geçerli olur.

Madde 12

Diğer akit tarafın korunması

Aynı devletde bulunan şahıslar arasında akit yapılmış ise, bu devletin hukukunun maddi kaidelerine göre hak, işlem ve fiil ehliyetine sahip olan gerçek kişi, bir diğer devletin hukukunun maddi hükümlerinden hareketle kendisinin hak, işlem ve fiil ehliyetsizliğine, şayet diğer akit tarafı aktin yapıldığı sırada bu hak, işlem ve fiil ehliyetsizliği biliyor veya bilmesi gerekiyor ise, dayanabilir. Söz konusu kural aile hukukuna ve miras hukukuna ilişkin hukuki muamelelerde olduğu gibi, diğer bir devlette bulunan gayrimenkuller üzerinde tasarruflar için geçerli değildir.

(...)

(7) Ehegesetz

(8) Bürgerliches Gesetzbuch

**MİLLETLERARASI HUKUK VE
MİLLETLERARASI MÜNASEBETLER
ARAŞTIRMA MERKEZİ'NİN YAYINLARI**

**PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF INTERNATIONAL
LAW AND INTERNATIONAL RELATIONS**

- RÜSTOW, Alexander, Ham Maddelerin Milletlerarası Dağıtımı** (International Distribution of the Raw Materials), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 1, İstanbul 1945, 72 s.
- POLITIS, (Nicolas), Milletlerarası Ahlâk** (International Morality), (Çeviren: Ahmed Reşid Turnagil), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Tercüme Serisi: No. 1 İstanbul 1945, 127 s. (Kitabın sonunda, yazarın kısa yaşam öyküsüne yer verilmiştir.)
- BİLSEL, (Mehmet) Cemil, Birleşmiş Milletler San Fransisco Çalışmaları** (United Nations San Fransisco Conference), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 2, İstanbul 1946, XII+297s.
- ANZILOTTI, Dionisio, Devletler Hukuku -Birinci Cilt-** (giriş-genel Teoriler), (Üçüncü İtalyanca basıdan çeviren: Sahir Eрман) (The Law of Nations, Vol. 1, Introduction/General Theories-3rd ed.). İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Tercüme Serisi : No. 2, İstanbul 1946, 387 s.
- SMITH, Herbert Arthur, The Changing Law of Nations**, Publication of the Turkish Institute of International Law, No. 3, University of İstanbul 1947, pp. 60. **Devletler Hukuku Değişme Yolunda** (Çevirenler: Dr. Rabi Koral ve Orhan Nasuhioğlu), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 3, İstanbul 1947.
- BRIGGS, Herbert W., The Progressive Development of International Law**, University of İstanbul, Publications of the Turkish Institute of International Law, No. 4, İstanbul 1947, pp. 46. **Devletler Hukukunun Tedrici İnkişafı**, (Çevirenler: Dr. Rabi Koral ve Orhan Nasuhioğlu), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 4, İstanbul 1947, 48 s.
- POLITIS, Nicolas, Tarafsızlık ve Barış**, (Neutrality and Peace), (Çeviren: Ahmed Reşid Turnagil), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, No. 6, İstanbul 1947, 148 s. (Kitabın sonunda, çeviren tarafından kaleme alınmış olan, sekiz sayfalık bir ek bulunmaktadır).

MAURY, Jacques, Sur Question de Droit International Privé, Université d'Istanbul, Publication de l'Institut Turc de Droit International, No. 5, İstanbul 1948, 66 p. **Devletler Hususi Hukukuna Ait Bazı Meseleler**, (Çevirenler: Doç. Dr. Rabi Koral ve Rahmi Çobanoğlu). İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 5, İstanbul 1948, 72, s.

WILSON, Robert R., **International Law of Treaties**, University of Istanbul, Publications of the Turkish Institute of International Law, No. 5, İstanbul 1949 pp. 46. **Andlaşmalarda Devletler Umumi Hukuku**, (Çevirenler: Doç. Dr. Rabi Koral ve Orhan Nasuhioğlu), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 5, İstanbul 1949, 48 s.

BİLSEL, (Mehmet) Cemil, **Milletlerarası Hava Hukuku** (International Air Law), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 6, İstanbul 1948, XV+462 s.

WILSON, Robert R., **The United Nations and Organization of American States**, University of Istanbul, Publication of the Turkish Institute of International Law, İstanbul 1952, pp. 118.

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ve Amerika Devletleri Teşkilâtı, (Çeviren: İskender Taner), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1952, 11 s.

AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU- Çeşitli Hukukî Sorunlar Üzerine Konferanslar-(European Economic Community-Lectures on Various Legal Problems) İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 9, İstanbul 1973, VII+184 s.

SARICA, Murat, TEZİÇ, Erdoğan ve ESKİYURT, Özer, **Kıbrıs Sorunu** (Cyprus Question), İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 10, İstanbul 1975, X+475 s.

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK ve MİLLETLERARASI USUL HUKUKU KANUNU ÖNTASARI SEMPOZYUMU-22/24 KASIM 1976 - (The Symposium on the Draft Act of Private International Law and International Procedure - November 22/24, 1976). İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 11, İstanbul 1978, VII+294, s.

LOZAN'IN 50. YILINA ARMAĞAN (STUDIES IN COMMEMORATION OF THE LAUSANNE PEACE TREATY ON ITS 50th ANNIVERSARY), İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 12, İstanbul 1978, XII+280 s.

HIFZI TİMUR'UN ANISINA ARMAĞAN, (IN MEMORIAM HIFZI TİMUR)
İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 13, İstanbul 1979, XXII+1087 s.

SON GELİŞMELER KARŞISINDA HUKUKİ AÇIDAN VİZE SORUNU -
Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü'nün Hazırladığı RAPOR ve TARTIŞMA (23 Ocak 1981)-(THE VISA PROBLEM, UNDER THE RECENT ISSUES AND FROM THE LEGAL POINT OF VIEW - Report prepared by the Institute of International Law and International Relations and Discussion January 23, 1981). İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 14, İstanbul 1981. XI+92 s.

AET'NİN GÜMRÜK SINIRLARI VE EGE SORUNU - Prof. Dr. Sevin Toluner tarafından hazırlanan Rapor ve Tartışmalar/27 Kasım 1981-(CUSTOMS TERRITORY OF E.E.C. AND AEGEAN DISPUTE-Report prepared by Prof. Dr. Sevin Toluner and Discussions, November 27, 1981), İ.Ü.H.F. Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları: No. 16, İstanbul 1982, 402 s.

NOMER, Ergin ve ESKİYURT, Özer, Avrupa Sözleşmeleri: Cilt II- ('European Conventions, Vol. II). İ.Ü.H.F. Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları: No. 16, İstanbul 1982, 402 s. (Ayrıca bkz. Aynı yazarlar, Avrupa Sözleşmeleri, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1975, IX+800 s.).

KIBRIS TÜRK FEDERE DEVLETİNİN MİLLETLERARASI HUKUKA İLİŞKİN BAZI SORUNLARI - Sempozyum- (6-7 Mayıs 1982) (Some Problems of Turkish Federated State of Cyprus concerning International Law- Symposium- May 6/7, 1982), İ.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1983, VII+196s. (Sempozyum, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezince düzenlenmiştir).

TOLUNER, Sevin, Limni Adasının Hukukî Statüsü ve Montreux Boğazlar Konvansiyonu (Summary of Conclusions: "The Pretended Right to Remilitarize the Island of Lemnos" Does not Exist), Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını No. 17, İstanbul 1987, VII+96 s.

TARHANLI, Turgut, Uydular Aracılığıyla Yer Doğal Kaynaklarının Uzaktan Algılanması ve Uluslararası Hukuk (Remote Sensing of the Earth Natural Resources Through Satellites and International Law), Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını No: 18, İstanbul 1991, XVI+223 s.